

EGYIPTOM ÉS UTÓKORA ALEXANDRIÁBAN ÉS RÓMÁBAN

ÍRTA: BIERNACZKY SZILÁRD

A korszerűnek ítélnélhető afrikai tudományok világában találhatunk néhány *elkülönült* nagy tématerületet, mint amilyen például az „arabisztika”, illetve az „iszlamlológia/ iszlamisztika” (tekintettel az észak-afrikai népekre és kultúrákra). Másrészt ilyen szakterület az egyiptológia (beleértve persze az egész ókori világot, vagyis a fáraók birodalmát európai, ázsiai kapcsolataival együtt).

Lényegében ezt az összefüggést, a nagy kultúrák egymáshoz való kötődését sugallja a kiváló ókortudós akadémikus, a nubiológus Török László nemrégiben megjelent, eredetileg előadásként elhangzott és most egy kötetbe fűzött két tanulmánya is. Hiszen közülük az elsőben egy a hazai turisták által Európából is jól ismert „tárgyi kulturális megnyilvánulás”, az ókori Egyiptomból nagy számban Rómába vándorolt obeliszkek, mondhatni, genetikai térképét igyekszik felvázolni. Menetközben persze képet kapunk eme ókori emlékművek szerepéről és feliratairól is, amelyek néha megtartják eredeti formájukat, más esetben viszont lekaparják őket, és új szöveget vésnek rájuk.

A másik tanulmány talán még ennél is figyelmet érdemlőbb témát választ: a Földközi Tenger egy olyan pontját veszi célba történeti áttekintés elkészítése érdekében, amelyet méltán nevezhetünk (néhány más az Ókorban kiemelkedő jelentőségű helyszínnel együtt, mint Ciprus, Málta, Szicília vagy a bibliai városok stb.) a kultúrák és népek keresztútjának. A Nagy Sándor által (Kr. e. 331 január 20-án) alapított Alexandriáról van szó, amelynek a helyén már korábban is létezett település, és ahol ezután a hódító macedónok (görögök) és a bennszülött egyiptomiak mellett nagy számban éltek „zsidók, szírek, arabok, trákok, núbiaiak, végül különböző eredetű rabszolgák.” Mondhatnánk mai szóval, afféle multikulturális világváros keletkezett a tenger partján. A vélhetően mintegy 200 ezer lakost Alexandros rendelete biztosította, amely szerint mindenki, aki a város 30 kilométeres körzetében élt, el kellett hagynia falvaikat, hogy beköltözzenek a városba.

A nagy hódító korai halála után annak egyik tehetséges tábornoka ragadta magához a hatalmat, aki utóbb Ptolemaios Sótér (P., a Megváltó) néven elfoglalta Egyiptom trónját, és leszármazottai majd 300 éven át uralkodtak e földön. A dinasztia története a világtörténelem talán legismertebb asszonyával, VII. Kleopátrával zárul Kr. e. 30-ban.

Török László e második tanulmánya nem (vagy nem csak) a történelem e nagy horderejű eseményeit állítja sorba, hanem olyan új és újabb tényekkel ismerteti meg olvasóit, amelyek a város településföldrajzát, valamint tárgyi és művészeti világát (épületek, szobrok, festmények, síremlékek, mozaikok, térképek tb.) tárják fel.

Ismeretes, hogy a magyar olvasóközönség jelentős része erőteljesen érdeklődik az Ókor és különösen Egyiptom iránt. Ezt a nagy számban kiadott, néha, mondhatni, luxus kivitelű könyvművészeti csodák mellett a szórakoztató irodalmat elárasztó misztikus-varázsos-legendás óegyiptomi és sok esetben többkötetes sorozatot formáló regényáradat is jelzi. Éppen ezért (lenne) fontos, hogy a bocsánatos bűnként habzsoló kalandos, mesés történetek után a kezünkbe vegyünk olyan műveket, amelyekben a múlt művelődéstörténete tudományos megalapozottsággal, tárgyi pontossággal rajzolódik elénk.

Török László külön ajándéka, hogy ezt a mindannyiunk számára izgatóan érdekes régi világdarabot két új, számunkra eddig ismeretlen szemszögből közelíti meg, méghozzá abban a reményben, hogy tudományos kalandozásához hűséges kíséretül szegődünk.

Egyiptom és utókora Alexandriában és Rómában

Gondolat

TÖRÖK LÁSZLÓ

Török László
Egyiptom és utókora
Alexandriában és Rómában

Budapest, Gondolat, 2013, 116 old